

การพัฒนาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายในการสร้าง
แนวทางการคุ้มครองเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดก่อนและหลังการ

กระทำความผิด ศึกษาเฉพาะกรณีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

Development of the Role of Local Administrative Organizations

According to the Law in Creating Guidelines for Protecting Children and

Youth Who Commit Crimes Before and After Committing Crimes: A

Study Specifically on Drug-Related Crimes

ศิริวรรณ กมลสุขสถิต

Siriwan Kamolsuksatit

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Sawan Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: siriwan.ak@nsru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์บทบาทอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายไทยในการดูแลเด็กและเยาวชนทั้งก่อนและหลังกระทำความผิด ในกรณีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด 2) เพื่อสร้างแนวทางทางการคุ้มครองเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดก่อนและหลังการกระทำความผิด ศึกษาเฉพาะกรณีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และ 3) เพื่อเสนอแนะนโยบายและมาตรการในการพัฒนาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการคุ้มครองเด็กและเยาวชน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพใช้ทฤษฎีทางนิเวศน์วิทยา (Social Ecology Theories of Crime) ความสัมพันธ์กันทางสังคมสิ่งแวดล้อม อาจก่อให้เกิดเด็กและเยาวชนกระทำผิด ทฤษฎีอาชญาวิทยาเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุการกระทำความผิดแรงจูงใจและแรงผลักดันในการกระทำความผิดต่อกฎหมายเป็นกรอบการวิจัย มีพื้นที่วิจัย คือองค์การบริหารส่วนตำบลพระนอน องค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ออก สถานพินิจและคุ้มครองเด็กจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยรวมทั้งสิ้น 40 คน โดยแบ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลตามระดับของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และขอบเขตเนื้อหาของข้อมูลที่เก็บรวบรวมผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยแบ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลตามระดับของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลระดับองค์กร สถานพินิจสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน จำนวน 5 ราย ผู้ให้ข้อมูลระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 10 ราย กลุ่มที่ 2 ผู้ให้ข้อมูลระดับปัจเจกบุคคล คือ เด็กและเยาวชนที่เคยกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้ปกครอง จำนวน 10 ราย เด็กและเยาวชนที่อยู่ในชุมชนที่มีหรือเคยมีการกระทำ

ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจำนวน 10 ราย กลุ่มที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญได้แก่นักจิตวิทยาเด็ก จำนวน 3 ราย นักกฎหมาย ผู้เชี่ยวชาญคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด 2 รายรวมกลุ่มเป้าหมายรวมทั้งสิ้น 40 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทและอำนาจในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอันเป็นไปตามหลักตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และกฎหมายของส่วนท้องถิ่น และภารกิจที่เกิดขึ้นตามที่ประมวลกฎหมายยาเสพติด 2) ให้มีศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมระดับต่าง ๆ ในการช่วยเหลือและสงเคราะห์แก่ผู้ติดยาเสพติดหรือผู้บำบัดรักษา 3) ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นสร้างมาตรการ “ก่อน” กระทำความผิด (Pre-Offense) และการดูแล “หลัง” กระทำความผิด (Post-Offense) และจัดตั้งศูนย์คุ้มครองและช่วยเหลือเด็กและเยาวชนแบบครบวงจร

คำสำคัญ: กฎหมายการคุ้มครองเด็กและเยาวชน; ศูนย์คุ้มครองและช่วยเหลือเด็กและเยาวชนแบบครบวงจร; ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

Abstract

This research article aimed to: 1) study and analyse the roles, powers, and duties of local government organizations under Thai law in caring for children and youth both before and after committing offenses in cases related to drug offenses; 2) establish guidelines for the protection of child and youth offenders before and after committing offenses, specifically focusing on drug-related offenses; and 3) propose policies and measures for developing the role of local government organizations in protecting children and youth. This is a qualitative research study utilizing Social Ecology Theories of Crime regarding social and environmental relationships that may lead children and youth to commit offenses, criminological theories concerning juvenile delinquency, theories regarding the causes of offenses, and motivation and driving forces behind law violations as the research framework. The research areas include Phra Non Subdistrict Administrative Organization, Nakhon Sawan Ok Subdistrict Administrative Organization, and the Nakhon Sawan Provincial Observation and Protection Center for Children. The research target group categorized into 3 groups: Group 1 (Organizational) with 15 individuals from juvenile justice and local government; Group 2 (Individual) with 20 young offenders/parents and at-risk youth; and Group 3 (Experts) with 5 specialists (psychologists, lawyers), totaling 40 participants for the research

The research findings revealed that: 1) local government organizations have roles and powers in preventing and solving drug problems in accordance with the Constitution of the Kingdom of Thailand

B.E. 2560 (2017), the Child Protection Act B.E. 2546 (2003), local government laws, and duties arising from the Narcotics Code; 2) It should be established social rehabilitation centers at various levels to provide assistance and welfare to drug addicts or those undergoing treatment; 3) local governance should be promoted to create “pre-offense” measures and “post-offense” care, and establish comprehensive child and youth protection and assistance centres.

Keywords: Child Protection Act; Comprehensive Child and Youth Protection and Assistance Center; Drug-related offenses

บทนำ

จากสถานการณ์ปัญหายาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนในประเทศไทย พ.ศ. 2565–2567 ในคดีความผิดของเด็กและเยาวชนกรณีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดยังคงเป็นประเด็นสำคัญระดับชาติ ปรากฏตามรายงานกรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ แม้มีการดำเนินมาตรการแก้ไขปัญหามาอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งรูปแบบในคดีเหล่านี้มีการเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีและสื่อสังคมออนไลน์ที่เพิ่มมากขึ้น จะเห็นได้ว่าปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการใช้ยาเสพติดของเด็กและเยาวชนอาจเกิดจากผลกระทบทางเศรษฐกิจ การใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างแพร่หลายทำให้การเข้าถึงยาเสพติดง่ายขึ้น ปัญหาครอบครัวและสภาพแวดล้อมทางสังคม มาตรการของรัฐจึงต้องมีการปรับปรุงนโยบายและกฎหมายเพื่อเน้นการบำบัดรักษามากกว่าการลงโทษเพิ่มความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการทำผิดซ้ำได้แก่ สภาพแวดล้อมในชุมชน การขาดการติดตามดูแลอย่างต่อเนื่อง และการขาดโอกาสทางสังคมและเศรษฐกิจ

บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลเด็กและเยาวชนทั้งก่อนและหลังจาก การกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้มีส่วนร่วมเต็มรูปแบบ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และกฎหมายของส่วนท้องถิ่นเอง ปรากฏตามแผนส่งเสริมศักยภาพท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาและการคุ้มครองเด็กและเยาวชน ระยะ 5 ปีเป็นแผนงานของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นโดยการสนับสนุนจากองค์การยูนิเซฟ ประเทศไทยระบุภารกิจสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ไว้หลายประการ มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการติดตามและให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่มีความเสี่ยง สร้างบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเด็กและเยาวชนในชุมชนอันมีกฎหมายรองรับ มีการจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตั้งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ที่มีวัตถุประสงค์คุ้มครองเด็ก พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 ที่มีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองเด็กและเยาวชน ตลอดจนสร้างสภาเด็กและที่มีที่ปรึกษาในสภาเด็ก และคู่มือ

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยเรื่องมาตรฐานการดำเนินการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การพัฒนาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระบบการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดอย่างครบวงจร ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นสร้างมาตรการ “ก่อน” กระทำคามผิด (Pre-Offense) และการดูแล “หลัง” กระทำคามผิด (Post-Offense) และจัดตั้งศูนย์คุ้มครองและช่วยเหลือเด็กและเยาวชนแบบครบวงจร หรือการพัฒนากระบวนการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กและเยาวชนแบบครบวงจรจักสร้างความตระหนักรู้และทักษะชีวิตให้กับเด็กและเยาวชนเพื่อป้องกันการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด และการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลปัญหาเสพติดในชุมชนเป็นมาตรการของภาครัฐการปรับปรุงนโยบายและกฎหมาย เน้นการบำบัดรักษา มากกว่าการลงโทษโดยเพิ่มบทบาทในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์บทบาทอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายไทย ในการดูแลเด็กและเยาวชนทั้งก่อนและหลังกระทำคามผิด ในกรณีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
- 2) เพื่อสร้างแนวทางทางการคุ้มครองเด็กและเยาวชนผู้กระทำคามผิดก่อนและหลังการกระทำคามผิด ศึกษาเฉพาะกรณีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
- 3) เพื่อเสนอแนะนโยบายและมาตรการในการพัฒนาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการคุ้มครองเด็กและเยาวชน

การทบทวนวรรณกรรม

การพัฒนาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระบบการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดอย่างครบวงจร จะทำให้ปัญหาเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับคดียาเสพติด มีแนวทางที่เหมาะสมในการคุ้มครองเด็กและเยาวชน ที่ผ่านมาพบว่า

1. ปัญหาการแพร่ระบาดของสารเสพติดมีผลกระทบต่อนโยบายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับพื้นที่ตลอดจนการวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งในระดับท้องถิ่นและประเทศชาติพบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเข้าไปมีส่วนร่วมเต็มรูปแบบ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และกฎหมายของส่วนท้องถิ่นเองอย่างครบวงจร

2. การสร้างความตระหนักรู้และทักษะชีวิตให้กับเด็กและเยาวชนมิให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด และการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลปัญหาเสพติดในชุมชน เป็นมาตรการของภาครัฐการปรับปรุงนโยบายและกฎหมาย เน้นการบำบัดรักษามากกว่าการลงโทษ

ดังนั้นแนวคิดทฤษฎีที่นำมาพัฒนาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระบบการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดอย่างครบวงจรได้แก่แนวคิดเรื่องการเบี่ยงเบน

(Diversion) มิให้เด็กและเยาวชนในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ไม่ต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาและรับการลงโทษตามความแห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 เป็นการเบี่ยงเบนในลักษณะของการให้ความคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยกฎหมายได้วางหลักให้ผู้อำนวยการสถานพินิจสามารถเสนอแนวทางเบี่ยงเบนต่อพนักงานอัยการ เพื่อใช้มาตรการอื่นแทนการฟ้องคดีอาญาต่อเด็กและเยาวชนได้

หลักสิทธิมนุษยชนสากลตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of Child (CRC)) ขององค์การสหประชาชาติตามที่ประเทศไทยให้สัตยาบันในปีพ.ศ. 2535 มีหลักการคุ้มครองเด็กและเยาวชนในฐานะผู้กระทำผิดว่าเป็นผู้ที่อยู่ในช่วงวัยกำลังพัฒนาและปรับเปลี่ยนได้มีได้มีฐานะเป็นโจรหรือผู้กระทำผิดที่ถูกพิพากษาจากสังคมตั้งนั้นจึงต้องเน้นที่การฟื้นฟูแก้ไขบำบัดเพื่อกลับคืนสู่สังคมมากกว่าการลงโทษในเชิงลบแบบผู้ใหญ่ทั้งนี้ เป็นไปตามหลักการได้รับประโยชน์สูงสุดของเด็ก (Best Interests of the Child) ซึ่งมีหลักว่าเด็กไม่ควรถูกมองเป็นอาชญากรและมีประวัติอาชญากรรม แต่ควรได้รับโอกาสที่จะแก้ไขข้อผิดพลาดตลอดจนมีกระบวนการยุติธรรมแบบพิเศษที่เหมาะสมกับวัย เพื่อให้โอกาสเติบโตเป็นพลเมืองดีต่อไป

ทฤษฎีทางนิเวศน์วิทยา (Social Ecology Theories of Crime) ที่มีแนวคิดเรื่องสิ่งมีชีวิตที่ต้องมีความสัมพันธ์กันทางสังคม สิ่งแวดล้อม การศึกษาแนวคิดนี้เชื่อว่าสิ่งแวดล้อมและชุมชนอาจก่อให้เกิดและเยาวชนกระทำผิด กระตุ้นให้กระทำผิด และในขณะเดียวกันก็มีอิทธิพลต่อการป้องกันแก้ไข บำบัดฟื้นฟูเช่นกัน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีหน่วยในการวิเคราะห์ คือระดับองค์กร (Organization Unit) และ ระดับปัจเจกบุคคล (Individual Unit) เพื่อแสดงให้เห็นภาพความสัมพันธ์ของเด็กและเยาวชนผู้กระทำผิดก่อนและหลัง กับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายที่จะช่วยเหลือเด็กและเยาวชนก่อนและหลังกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ทำการศึกษาใน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีแนวทางในการจัดตั้งศูนย์ ในการดูแลเด็กและเยาวชนกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือมีแนวโน้มที่เด็กและเยาวชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยเก็บรวบรวมกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นกลุ่มเป้าหมายรวมทั้งสิ้น 40 ราย โดยแบ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลตามระดับของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Bourne, 2009) และขอบเขตเนื้อหาของข้อมูลที่เก็บรวบรวม

โดยผู้ให้ข้อมูลระดับองค์กร คือ จากองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดองค์การบริหารส่วนตำบลพระนอน และองค์การบริหารส่วนตำบลออกซึ่งเหมาะสมครอบคลุม ผู้ให้ข้อมูลระดับปัจเจกบุคคล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบข้อมูลดำเนินการ โดยใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) ที่พิจารณาจากแหล่งข้อมูล ระยะเวลา และสถานที่ เพื่อหาความเหมือนและแตกต่างของข้อมูล จนได้ข้อมูลที่มีความสอดคล้องกัน (สุภาวงศ์

จันทวานิช, 2554) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการรวมกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเพื่อการขยายผล จากนั้นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) กับผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยการสนทนากลุ่ม 15 ท่าน (Focus Group Discussions) กับเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการศึกษาเอกสาร (Document Analysis) เกี่ยวกับกฎหมาย นโยบาย และแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้จะถูกสังเคราะห์เป็นข้อเสนอเชิงนโยบายและโมเดลศูนย์คุ้มครองและช่วยเหลือเด็กและเยาวชนแบบครบวงจรซึ่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในระดับพื้นที่

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า) บทบาทอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายไทยในการดูแลเด็กและเยาวชนทั้งก่อนและหลังกระทำความผิด กรณีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทและอำนาจในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งเป็นภารกิจที่เกิดขึ้นตามกฎหมายหลายฉบับ คือพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ซึ่งถือเป็นกฎหมายหลักในการคุ้มครองเด็กและเยาวชนของประเทศไทย โดยมีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างชัดเจน ได้แก่ มาตรา 7 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กที่อยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ มาตรา 9 กำหนดให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสถานะเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ มาตรา 11 กำหนดให้มีผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นกรรมการในคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด มาตรา 22 กำหนดหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กในเขตพื้นที่ กฎหมายให้อำนาจและหน้าที่แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเช่นนี้ สะท้อนถึงความสำคัญของหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับชุมชนในการเฝ้าระวังและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้อย่างทันท่วงที อีกทั้ง พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจใหแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ที่ได้มอบอำนาจและหน้าที่ใหแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดระบบบริการสาธารณสุขเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งรวมถึงการสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส การกระจายอำนาจในลักษณะนี้ช่วยให้การดูแลกลุ่มเปราะบาง โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน เป็นไปอย่างทั่วถึงและตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของแต่ละพื้นที่ ประกอบกับ ประมวลกฎหมายยาเสพติดมาตรา 116 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้องโดยให้มีศูนย์คัดกรองการใช้ยาเสพติดในพื้นที่ระดับตำบลทุกจังหวัด และให้ผู้ที่มิปัญหาการติดยาเสพติดมีความเสี่ยงทางสุขภาพกายหรือสุขภาพจิตเข้ารับการรักษาบำบัดหรือสถานฟื้นฟูมาตรา 118 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้องให้มีศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมระดับต่างๆในการช่วยเหลือและสงเคราะห์แก่ผู้ติดยาเสพติดหรือผู้บำบัดรักษา นอกจากนี้กระทรวงมหาดไทยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้มีแนวทางในการดำเนินงานด้านการป้องกันยาเสพติดในระดับหมู่บ้านชุมชนโดยให้มีการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมหมู่บ้านหรือชุมชนในการเตรียมความพร้อมและความตระหนักถึงปัญหาและโทษยาเสพติดโดยมีแนวทางในการดำเนินการในเรื่องของการเฝ้าระวังค้นหาดูแลช่วยเหลือผู้เกี่ยวข้องกับปัญหายาเสพติดและสร้างความเข้มแข็ง

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่าแนวทางทางการคุ้มครองเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดก่อนและหลังการกระทำความผิด ศึกษาเฉพาะกรณีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

การสร้างบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพของเด็กและเยาวชนต้องมีการดำเนินการทั้งก่อนและหลัง โดยจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพ ดังพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ที่มีวัตถุประสงค์คุ้มครองเด็ก พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 ที่มีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองเด็กและเยาวชน ตลอดจนสร้างสภาเด็กและมีที่ปรึกษาในสภาเด็ก และคู่มือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น การเฝ้าระวังสำรวจ Re x-ray ในชุมชนพื้นที่ โดยเฉพาะในเรื่องการป้องกันยาเสพติดในเด็กและเยาวชน ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กพ.ศ. 2546 เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็กและเยาวชนผ่านการจัดกิจกรรมสื่อการเรียนรู้มุ่งส่งเสริมพัฒนาการและการพัฒนาทักษะสมอง Executive Functions (EF) โดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงได้มีการจัดทำแผนสร้างภูมิคุ้มกันในด้านยาเสพติดเสริมทักษะชีวิต Life Skills ตลอดจนดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมสนับสนุนให้มีสภาเด็กและเยาวชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเฝ้าระวังตลอดจนงานบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดโดยมีการจัดตั้งศูนย์คัดกรองการดำเนินการเพื่อเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูโดยมอบหมายเจ้าหน้าที่ เพื่อคัดกรองประเมินความรุนแรงตลอดจนการช่วยเหลือให้คำปรึกษาตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเบิกค่าใช้จ่ายให้แก่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพ.ศ. 2560 ประกอบหนังสือกระทรวงมหาดไทย

ในองค์การบริหารส่วนตำบลพระนอนและองค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ออก จัดทำโครงการตำบลยั่งยืน เพื่อแก้ไขปัญหาสุขภาพแบบครบวงจร ประจำปีงบประมาณ 2568 และร่วมลงนามบันทึกข้อตกลง (MOU) ซึ่งโครงการดังกล่าวเป็นการร่วมมือของสถานีตำรวจภูธรหนองปลิง องค์การบริหารส่วนตำบลพระนอน ผู้นำท้องที่ และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง โดยกลุ่มเป้าหมายเป็น บ้านหัวครัก หมู่ที่ 9 ตำบลพระนอน อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ โดย นายกองดีการบริหารส่วนตำบลพระนอน ร่วมลงนามบันทึกข้อตกลง (MOU) พร้อมกับสมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบลพระนอน กำนัน – ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วย ตำบลพระนอน ผอ.รพสต.บ้านหัวครัก อาสาสมัครตำบลพระนอน และเจ้าหน้าที่ องค์การบริหารส่วนตำบลพระนอน เข้าร่วมโครงการ การจัดทำค่ายเยาวชนแกนนำป้องกันยาเสพติด พร้อมให้ข้อคิด "หยุดยาเสพติด ต้องเริ่มที่ใจเรา ใจดี คิดดี ชีวิตดี สังคมจึงมั่นคง" แก่เด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมตามโครงการอบรมพัฒนาบทบาท/ภารกิจเพื่อสร้างเยาวชนแกนนำในการป้องกันแก้ไขและเฝ้าระวังปัญหาสุขภาพ มีศูนย์อำนวยความสะดวกป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า เสนอแนะนโยบายและมาตรการในการพัฒนาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการคุ้มครองเด็กและเยาวชน

จากการศึกษาพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินบทบาทสำคัญในการคุ้มครองเด็กและเยาวชนในหลายมิติ ทั้งด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายและจิตใจผ่านศูนย์พัฒนาเด็ก ด้านการศึกษาทั้งในและนอกระบบ ด้านสุขภาพและสวัสดิการสังคม ด้านการป้องกันปัญหาและคุ้มครองเด็ก

การป้องกันยาเสพติดในเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา ตามทฤษฎีทางนิเวศน์วิทยา (Social Ecology Theories of Crime) เชื่อว่าวิถีทางในการดำเนินชีวิตของสิ่งมีชีวิตทั้งหลายมีความเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม โดยรอบ การศึกษาปัญหาอาชญากรรมตามแนวคิดเชิงนิเวศน์มุ่งที่ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับพื้นที่ที่มีความเป็นไปทางสังคมในแง่สถานที่หรือแหล่งอาชญากรรมที่อยู่อาศัยของอาชญากร หรือ อิทธิพลของพื้นที่ที่ก่อให้เกิดการกระทำผิด ในทำนองเดียวกัน พื้นที่ที่มีอิทธิพลสำคัญต่อการป้องกันอาชญากรรมและการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดโดยการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีในชุมชนด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหามุมชน สร้างคุณภาพชีวิตที่มั่นคงปลอดภัยในชุมชน หากพิจารณาแนวทางในการวางนโยบายและมาตรการในการพัฒนาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการคุ้มครองเด็กและเยาวชนโดยการแบ่งมิติจะได้เป็น

มิติที่ 1 มิติกฎหมายและนโยบาย

มติกฎหมายและนโยบายเป็นรากฐานสำคัญที่กำหนดกรอบการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในการคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากปัญหาเสพติด การศึกษามิตินี้จะทำให้เห็นถึงอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ความชัดเจนของนโยบาย และข้อจำกัดทางกฎหมายที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของ อปท.ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้แก่

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติมกำหนดประเภทยาเสพติดและบทลงโทษสำหรับผู้กระทำความผิด การจัดตั้งกองทุนแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับท้องถิ่นการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้เสพยาเสพติดในชุมชนอันเป็นบทบาทของของ อปท.

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ที่กำหนดให้การใช้ยาเสพติดเป็น การกระทำที่เป็นภัยต่อเด็กและให้ อปท. มีหน้าที่คุ้มครองเด็กที่อยู่ในภาวะยากลำบาก และกำหนดให้มีศูนย์คุ้มครองคนในครอบครัวและศูนย์พัฒนาครอบครัวในระดับท้องถิ่นและกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่พระราชบัญญัติคุ้มครองเหยื่อของการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551

มิติที่ 2 มิติการป้องกัน (Prevention) เผ่าระวังและตรวจสอบ (Surveillance)

มิติการป้องกันและการเผ่าระวังเป็นกลไกสำคัญที่ทำงานควบคู่กันในการคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากยาเสพติด โดย อปท. มีบทบาทเป็นแนวหน้าในการดำเนินงานทั้งสองมิติ ซึ่งเมื่อบูรณาการร่วมกันจะสร้างระบบป้องกันที่มีประสิทธิภาพ รูปแบบการดำเนินงานรณรงค์และสร้างความตระหนักโดยการจัดกิจกรรมรณรงค์ในโรงเรียนและชุมชนเป็นประจำ ใช้สื่อท้องถิ่นและสื่อออนไลน์เผยแพร่ความรู้ รวมถึงการสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจเช่น จัดฝึกอบรมผู้นำเยาวชนเป็นต้นแบบ (โครงการ TO BE NUMBER ONE และค่ายเยาวชน) หรือจัดกิจกรรมทางเลือก เช่น จัดกีฬา ตั้งศูนย์เยาวชนและห้องสมุดชุมชน และสร้างพื้นที่ปลอดภัย สร้างโซนปลอดภัยยาเสพติดในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้แก่เด็กและเยาวชนทั่วไป นอกจากนี้การเผ่าระวังและตรวจสอบ (Surveillance) โดยสร้างระบบเผ่าระวังผ่านเครือข่ายอาสาสมัคร โดยมีกลไกการเผ่าระวัง แจ้งเบาะแส (Hotline, แอปพลิเคชัน) โดยอาศัยความร่วมมือกับหน่วยงานความมั่นคงสถานีตำรวจในพื้นที่ส่งต่อข้อมูลและเบาะแสที่เชื่อถือได้และร่วมตรวจตราพื้นที่เสี่ยง

มิติที่ 3 การบำบัดและฟื้นฟู (Treatment & Rehabilitation) บทบาทอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายไทยในการดูแลเด็กและเยาวชนหลังกระทำความผิด ในกรณีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยบำบัดในชุมชน เป็นการบำบัดอย่างเหมาะสมตามทฤษฎีทางนิเวศน์วิทยา (Social Ecology Theories of Crime) ที่มีแนวคิดเรื่องสิ่งมีชีวิตที่ต้องมีความสัมพันธ์กันทางสังคม สิ่งแวดล้อม การศึกษาแนวคิดนี้เชื่อว่าสิ่งแวดล้อมและชุมชนอาจก่อให้เกิดเด็กและเยาวชนกระทำความผิด กระตุ้นให้กระทำความผิด และในขณะเดียวกันก็มีอิทธิพลต่อการป้องกันแก้ไข บำบัดฟื้นฟู จึงควรตั้งศูนย์บำบัดในชุมชนเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม (Behavioral Therapy) ในลักษณะของกิจกรรมบำบัด (Art/Music/Sport Therapy) ฟื้นฟูสุขภาพร่างกายแทนการบำบัดด้วยยา เว้นแต่ในกรณีจำเป็นตลอดจนการฝึกอาชีพและสร้างรายได้ และติดตามหลังบำบัด เช่นมีโครงการพี่เลี้ยง (Mentoring)

มิติที่ 4 การบูรณาการและเครือข่าย (Integration & Networking) โดยความร่วมมือจากเครือข่ายหน่วยงานภาครัฐและระดับจังหวัด เช่น ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัด (ศอ.ปส.จ.) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ในระดับอำเภอ/ท้องถิ่น เช่น สถานีตำรวจภูธร สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ และความร่วมมือกับเครือข่ายภาคประชาชน เครือข่ายภาคเอกชนและ NGOs

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ในประเด็นเกี่ยวกับบทบาทอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายไทยในการดูแลเด็กและเยาวชนทั้งก่อนและหลังกระทำความผิด ในกรณีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ได้พัฒนามาอย่างต่อเนื่องในด้านมาตรการของภาครัฐการปรับปรุงนโยบายและกฎหมาย เน้นการบำบัดรักษามากกว่าการลงโทษโดยเพิ่มบทบาทในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 ได้เปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญมากขึ้นในการจัดการปัญหาของชุมชน รวมทั้งปัญหายาเสพติดในหมู่เด็กและเยาวชน สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child) ที่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นภาคีและให้สัตยาบันเมื่อปี พ.ศ. 2535 และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นกลไกในการขับเคลื่อนนโยบายและมาตรการคุ้มครองเด็กและเยาวชนในระดับพื้นที่ ภายใต้กรอบกฎหมายที่เกี่ยวข้องตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ที่วางรากฐานสำคัญในการคุ้มครองเด็กและเยาวชนไว้โดยพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ที่มอบอำนาจและหน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งรวมถึงการสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส การกระจายอำนาจในลักษณะนี้ช่วยให้การดูแลกลุ่มเปราะบาง โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน เป็นไปอย่างทั่วถึงและตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของแต่ละพื้นที่ที่ส่งเสริมให้

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเปราะบาง ซึ่งรวมถึง เด็กและเยาวชนให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และคุ้มครองป้องกันมิให้บุคคลเหล่านี้ถูกใช้ความรุนแรงหรือได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม และพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ที่เป็นกฎหมายหลักในการคุ้มครองเด็กและเยาวชนของประเทศไทย กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างชัดเจน ให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กที่อยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ มีผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นกรรมการในคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัดตลอดจนสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กในเขตพื้นที่

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ผลของการศึกษาการวิเคราะห์บทบาทและศักยภาพของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการสร้างคุณค่าสาธารณะ (Public Value) เพื่อคุ้มครองเด็กและเยาวชนใน ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในชุมชน พัฒนาระบบการคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่มีประสิทธิภาพ โดยอาศัย ศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดกับชุมชน เข้าใจปัญหา และสามารถตอบสนอง ได้อย่างรวดเร็วยกระดับคุณภาพชีวิตและ มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Public Value (Moore, 1995) ที่เน้นให้ทุกภาคส่วน และมีส่วนร่วมตามหลักการกระจายอำนาจและหลักความเสมอภาคแห่ง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 ในการสร้างคุณค่าต่อส่วนรวม ไม่ใช่เฉพาะส่วนกลาง แต่ ต้องอาศัยการเชื่อมโยงกับ เครือข่ายคุณค่า (Value Network) โดยท้องถิ่นมีบทบาทเป็นกลไกนโยบายและ สนับสนุนทรัพยากร ขับเคลื่อนการดำเนินงานเชิงพื้นที่

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ผลของการเสนอแนะนโยบายและมาตรการคุ้มครอง พบว่า อปท.ได้มีนโยบายในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่รัฐ ครอบคลุม ควบคู่กับการเสริมสร้างเครือข่ายในการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม และใช้สิ่งแวดล้อมนั้นเอง จัดการแรงจูงใจในการเข้าสู่วงจรยาเสพติด โดยคนในชุมชน/คนในชุมชน/วัด ควรมีส่วนร่วมในการดูแล ติดตาม และสอดส่องพฤติกรรม แต่ไม่ใช่การจ้องจับผิดในพฤติกรรม ตลอดจัดทำโครงการหรือกิจกรรมที่ ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วม รวมถึงการให้โอกาสเด็กและเยาวชนสามารถดำรงอยู่กับคนใน ชุมชน สังคม ได้อย่างมีความสุข เช่น การเรียนต่อ การมีงานทำอย่างสุจริต ฝึกอบรมทางด้านคุณธรรม จริยธรรม มีความสอดคล้องกับแนวคิด Collaborative Governance หรือ ธรรมชาติแบบมีส่วนร่วมและ ความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและคนในชุมชน เป็นการพัฒนาเชิงพื้นที่และการแก้ไขปัญหา สังคมที่ซับซ้อน ซึ่งต้องอาศัยการมีส่วนร่วมในการสร้างภูมิคุ้มกัน ป้องกัน แก้ไขและบำบัด ปัญหายาเสพติดของเด็กและเยาวชนต้องมีการดำเนินการทั้งก่อนและหลัง โดยจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมให้กับองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อดำเนินโครงการ ตลอดจนสร้างสภาเด็กและที่มีที่ปรึกษาในสภาเด็ก และคู่มือกรม ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น การแผ่ระว่างสำรวจ Re x-ray ในชุมชนพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงได้มีการจัดทำแผนสร้างภูมิคุ้มกันในด้านยาเสพติดเสริมทักษะชีวิต Life Skills ซึ่งในประเทศไทยได้มี หนังสือกระทรวงมหาดไทย วางแนวปฏิบัติและองค์การบริหารส่วนตำบลพระนอน และองค์การบริหาร ส่วนตำบลนครสวรรค์ออก จังหวัดนครสวรรค์จัดทำโครงการตำบลยั่งยืน เพื่อแก้ไขปัญหาเสพติดแบบ ครบวงจร ประจำปีงบประมาณ 2568 และร่วมลงนามบันทึกข้อตกลง (MOU) ซึ่งโครงการดังกล่าวเป็น

การร่วมมือของสถานีตำรวจภูธรหนองปลิง องค์การบริหารส่วนตำบลพระนอน ผู้นำท้องถิ่น และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง โดยกลุ่มเป้าหมายเป็น บ้านหัวครัก หมู่ที่ 9 ตำบลพระนอน อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ โดย นายกองค์การบริหารส่วนตำบลพระนอน ร่วมลงนามบันทึกข้อตกลง (MOU) พร้อมกับสมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบลพระนอน กำนัน – ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วย ตำบลพระนอน ผอ.รพสต. บ้านหัวครัก อาสาสมัครตำบลพระนอน และเจ้าหน้าที่ องค์การบริหารส่วนตำบลพระนอน เข้าร่วมโครงการ การจัดทำค่ายเยาวชนแกนนำป้องกันยาเสพติด พร้อมให้ข้อคิด "หยุดยาเสพติด ต้องเริ่มที่ใจเรา ใจดี คิดดี ชีวิตดี สังคมจึงมั่นคง" แก่เด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมตามโครงการอบรมพัฒนาบทบาท/ภารกิจเพื่อสร้างเยาวชนแกนนำในการป้องกันแก้ไขและเฝ้าระวังปัญหา ยาเสพติด มีศูนย์อำนวยความสะดวกป้องกันและปราบปรามยาเสพติด อันเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานรัฐ เอกชน และประชาชน การร่วมจัดกิจกรรมพัฒนาอาชีพ ปรับปรุงพื้นที่ และสนับสนุนทุนอาชีพช่วยให้ชุมชนเกิดพลังการเรียนรู้รวม (Collective Learning) และความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของพื้นที่

สรุปผลการวิจัย

จากผลการศึกษาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน มีความเกี่ยวพันและเชื่อมโยงอย่างมีนัยยะกับชุมชน ครอบครัวและสภาพแวดล้อมของครอบครัว จะเป็นแรงผลักดันให้เด็กได้รับความคุ้มครองในเรื่องยาเสพติด บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลเด็กและเยาวชนทั้งก่อนและหลังกระทำความผิด ในกรณีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และสร้างรูปแบบการทำงานแบบบูรณาการระหว่าง หน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

- 1) ควรจัดสรรงบประมาณจากเงินรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือเพิ่มสัดส่วนงบประมาณเฉพาะสำหรับงานคุ้มครองเด็กและเยาวชน
- 2) เพื่อประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ การสนับสนุนการทำงานของภาคประชาชนและภาคเอกชนการคุ้มครองเด็กโดยมีต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา มีขั้นตอนและระยะเวลาที่ยาวนาน
- 3) ควรกำหนดระบบการติดตามและประเมินผลที่ชัดเจน โดยมีตัวชี้วัดที่สามารถสะท้อนความสำเร็จของการดำเนินงานได้อย่างแท้จริง จัดให้มีการประเมินผลทั้งในระหว่างการทำงานและหลังสิ้นสุดการดำเนินงาน เพื่อนำผลมาปรับปรุงอย่างทันที่

4) เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ได้มีส่วนร่วมในกระบวนการติดตามและประเมินผล จัดทำรายงานผลการดำเนินงานและเผยแพร่สู่สาธารณะ เพื่อความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของสังคม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) สร้างรูปแบบการทำงานแบบบูรณาการระหว่าง หน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องต้องมีความต่อเนื่อง ดังนั้นบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านการคุ้มครองเด็กและเยาวชน ตลอดจนการบำบัดและฟื้นฟูต้องมีความต่อเนื่อง ติดตามระยะยาว เครือข่ายที่เข้มแข็งจึงเป็นกุญแจแห่งความสำเร็จ

2) ร่วมมือกับองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการทำงานกับเด็ก เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และทรัพยากรความร่วมมือจึงเป็นสิ่งสำคัญ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเหมาะเป็นผู้ประสานงานเครือข่าย เพราะเป็นกลาง ใกล้ชิดชุมชน และมีทรัพยากร ระบบข้อมูลและการสื่อสารเป็นโครงสร้างพื้นฐาน เครือข่ายจะทำงานได้ดีต้องมีระบบที่ดี เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องตามกฎหมาย การร่วมมือกับโรงเรียนและสถานศึกษาในพื้นที่ เพื่อติดตามดูแลเด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่องและครอบคลุม

3) มีการนำผลการประเมินมาวิเคราะห์และวางแผนพัฒนาการดำเนินงานความยั่งยืนต้องสร้างตั้งแต่เริ่มต้นหรือต้นทาง กลางทางโดยอาศัย คู่มือแนวทางการดำเนินงาน โมเดลการทำงานที่สามารถนำไปใช้ได้จริง และปลายทางระบบติดตามประเมินผล ย่อมต้องอาศัยการจัดสรรงบประมาณ การทำแผนการดำเนินการอย่างเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงยุติธรรม. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และที่แก้ไขเพิ่มเติม.

กรุงเทพฯ: กระทรวงยุติธรรม.

กระทรวงมหาดไทย. (2496). พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพฯ:

กระทรวงมหาดไทย.

กระทรวงมหาดไทย. (2537). พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.

กระทรวงมหาดไทย. (2542). พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2560). พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2560 และที่แก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2560). พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 และที่แก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

- กระทรวงยุติธรรม. (2564). *พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2564 และที่แก้ไขเพิ่มเติม*. กรุงเทพฯ: กระทรวงยุติธรรม.
- ศูนย์วิชาการสารเสพติดภาคเหนือ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2565). *รายงานการศึกษาปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยป้องกันการใช้อาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนภาคเหนือ พ.ศ. 2563–2564*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศิริวรรณ กมลสุขสถิต. (2563). *แนวทางในการป้องกันและแก้ไขการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดโดยอาศัยปัจจัยที่เป็นตัวทำนายทางด้านอาชญาวิทยา*. *วารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*, 7(1), 1–19.
- วาชิณี ยศปัญญา. (2566). *การพัฒนากฎหมายและความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการป้องกันและแก้ไขการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนกรณีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด*. *วารสารวิชาการอาชญาวิทยาและนิติวิทยาศาสตร์*, 9(2), 78–99.
- สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2565). *การศึกษาศักยภาพและข้อจำกัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาเสพติด*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (2566). *รายงานการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน: กรณีเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมคดียาเสพติด พ.ศ. 2563–2565*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.
- สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2564). *กฎหมายยาเสพติด: หลักกฎหมายและการปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- อิสริยา สันติธรรม. (2564). *แนวทางการควบคุมตนเองของเด็กและเยาวชนที่ไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำในคดีเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ: กรณีศึกษา ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. มหาวิทยาลัยรังสิต.
- UNICEF East Asia and Pacific Regional Office. (2021). *Adolescent substance use prevention and treatment in the region: A situation analysis*. Bangkok: UNICEF East Asia and Pacific Regional Office.
- UNODC Regional Office for Southeast Asia and the Pacific. (2023). *Synthetic drugs in East and Southeast Asia: Latest developments and challenges 2023*. Bangkok: UNODC Regional Office for Southeast Asia and the Pacific.

